

Työsuojelu – kysymyksiä ja vastauksia

Jos et löydä vastausta kysymykseesi, ole yhteydessä Tehyn [asiointipalvelun kautta](#).

Päivitetty 3.9. klo 12.10

Jos työntekijällä on jokin pitkäaikaissairaus, voiko hän työskennellä koronaepidemian aikana sosiaali- ja terveydenhuollossa tai varhaiskasvatuksessa?

Viranomaiset eivät ole julkaisseet valtakunnallisia ohjeita siitä, miten erilaiset riskiryhmät voivat työskennellä koronatilanteen aikana. Jos työntekijällä on jokin perussairaus, hänen pitää olla työterveyshuoltoon yhteydessä. Siellä arvioidaan ilmeinen alttius saada työstä vaaraa terveydelleen. Tällöin työnantajan pitää suojata työntekijän terveyttä, ja häntä ei saa käyttää tällaiseen työhön.

Varhaiskasvatuksen osalta Opetushallituksen sivuilla tällä hetkellä (20.3) on luettavissa seuraava tieto:

”Valtioneuvoston maanantaina 16.3. julkaisemissa linjauksissa on todettu, että toiminnassa pidettävissä varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä ja niiden yhteydessä järjestettävässä esiopetuksessa on lapsia ja henkilökuntaa, jotka kuuluvat perussairautensa vuoksi riskiryhmiin. Heidän osaltaan virkasuhteinen kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai virkasuhteinen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tehdä päätöksen heidän laittamisestaan karanteeniin.”

Lähde: <https://www.oph.fi/fi/usein-kysyttya?themes%5BKoronavirus%5D=Koronavirus>

Työterveyshuolto voi pyytää tarvittaessa lisätietoa edellä olevasta linjauksesta kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaavalta lääkäriltä.

Seuraamme jatkuvasti viranomaisten ohjeita asiasta ja tiedotamme asiasta jäseniämme.

Koronavirus aiheuttaa kuormittumista työntekijälle. Miten huolehditaan työntekijöiden jaksamisesta ja terveydestä epidemian aikana?

Työnantajan velvollisuus on huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Työnantajan on jatkuvasti tarkkailtava työympäristöä, työyhteisön tilaa ja työtapojen turvallisuutta. Työnantajan on myös tarkkailtava toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveellisyyteen.

Työnantajan pitää huolehtia, että työntekijöillä on ajantasainen tieto työpaikan tartunta- ja altistustilanteesta. Tällöin jokainen työntekijä omalla toiminnallaan voi ehkäistä tartuntojen leviämistä.

Työnantajalla pitää olla selkeät toimintaohjeet, miten epidemian aikana toimitaan. Työntekijöiden tulee noudattaa annettuja ohjeita. Työnantajalla on myös velvollisuus valvoa ohjeiden noudattamista.

Työnantajan pitää huolehtia työntekijöiden suojaamisesta koronavirusta vastaan. Tärkeintä on, että suojavarusteita on riittävästi ja kaikkien niitä tarvitsevien työntekijöiden käytössä. Työnantajan pitää selvittää, millaista suojausta eri yksiköissä edellytetään.

Työntekijällä ei ole influenssarokotetta. Voiko työnantaja velvoittaa työntekijää käyttämään kirurgista suu-nenäsuojusta myös silloin, kun kyseinen työntekijä asioi lähikontaktissa muiden työntekijöiden kanssa?

Työnantaja voi potilasturvallisuuteen vedoten määrätä käyttämään henkilönsuojaimia ja antaa ohjeita niiden käytöstä.

Työlainsäädännön perusteella työnantajan ohjeita on noudatettava. Työnantaja vastaa työntekijöiden työturvallisuuden ja -terveyden lisäksi myös potilasturvallisuudesta. Henkilönsuojaimet on lähtökohtaisesti tarkoitettu työntekijöiden terveyden suojaamiseen. Työnantajan on perehdytettävä työntekijät henkilönsuojainten käyttöön.

Mitä tulee huomioida kirurgisen suu-nenäsuojuksen käytössä?

Kirurgista suu-nenäsuojusta käytetään suojaamaan henkilökuntaa pisaratartunnalta, esimerkiksi toimenpiteiden yhteydessä tai eristyspotilaiden hoidossa. Terveys- ja hyvinvoinnin laitos suosittelee, että terveydenhuollon ammattihenkilöt käyttävät suu-nenäsuojainta, koska se saattaa osittain suojata suorilta kasvoilta tulevilta pärskeiltä.

Ihmisellä on luontainen taipumus koskettaa usein kädellä kasvoja (noin 26 kertaa tunnissa), jolloin suojain voi estää koskettelua ja sitä kautta vähentää taudin riskiä. Suu-nenäsuojusten tarkoitus on myös suojata potilasta pisaratartunnoilta, joita hoitava henkilö voi mahdollisesti aiheuttaa. Suu-nenäsuojuksen voi pukea myös ilma- tai pisarateitse tartuttavalle potilaalle esimerkiksi kuljetuksen ajaksi.

Jos potilaalle tehdään toimenpiteitä, jotka tuottavat aerosoleja ilmaan, pitää varotoimena käyttää hengityssuojainta, joka on tehokkaampi kuin pelkkä suu-nenäsuojain. Aerosoleja tuottavia toimenpiteitä ovat mm. liman imu hengitysteistä, nebulisaattorihoito, bronkoskopia, intubaatio, resuskitaatio.

Sekä suu-nenäsuojaimen että hengityssuojaimen käyttöohjeita on noudatettava.

Lisätietoa:

<https://hyvatyo.ttl.fi/koronavirus/ohje-suu-ja-nenasuojus>

<https://thl.fi/fi/web/infektioaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/infektioiden-ehkaisy-ja-torjuntaohjeita/hengityksensuojaimien-kaytto>

Altistun työssäni koronavirukselle. Olen huolissani pitkäaikaissairaista läheisistäni. Onko minun vain oltava töissä?

Voit keskustella tilanteesta työnantajan kanssa ja kertoa, että sinulla on pitkäaikaissairaita läheisiä.

Tällä hetkellä viranomaisten ohjeet ja linjaukset ovat kuitenkin sellaisia, että et voi jäädä kotiin pelkästään sen vuoksi, että läheisesi on pitkäaikaissairas.

Työnantaja voi myöntää sinulle palkattoman vapaan, mutta palkanmaksuvelvollisuutta työnantajalla ei tällaisessa tilanteessa ole. Voit myös pyrkiä sopimaan etätystä työnantajan kanssa, jos se on työssäsi mahdollista. Noudata työskennellessäsi aseptisiä toimintatapoja ja viranomaisten sekä työnantajan ohjeita tartuntojen ehkäisemiseksi.

Työnantaja ei ole huolehtinut suojaamista työssä, voinko pidättäytyä työstä?

Työnantaja vastaa työpaikkojen terveydestä ja turvallisuudesta.

Työnantajan on hankittava ja annettava työntekijöiden käyttöön tarvittavat henkilösuojaimet, ellei terveyden menettämisen vaaraa voi muuten välttää. Näitä työturvallisuuslain mukaisia velvoitteita on käsiteltävä työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa yhteistoiminnassa.

Jos työstä aiheutuu vakavaa vaaraa työntekijän omalle tai muiden työntekijöiden hengelle tai terveydelle, työntekijällä on oikeus pidättäytyä tällaisen työn tekemisestä. Työstä pidättäytyminen ei tarkoita työntöön kaikkinaista keskeyttämistä, vaan työstä pidättäytyminen on rajattava tilanteen mukaan mahdollisimman suppeaksi. Työstä pidättäytyminen voi näin ollen koskea tietyn työmenetelmän käyttämistä tai määrättyä työvaihetta.

Jos työntekijä kuitenkin arvioi, että työskentely työpaikalla työturvallisuuslain mukaisesti aiheuttaisi vakavaa hengen uhkaa, asiasta pitää ensi tilassa ilmoittaa esimiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle. Tässä tilanteessa erityisestä ja vakavasta hengenvaarasta tulisi saada mahdollisuuksien mukaan lääkärin arvio vaaran vakavuudesta ja sen välittömyydestä sekä mahdollisuuksien mukaan määräys työn keskeyttämisestä. Ensisijaisesti työpaikkojen ongelmatilanteet tulisi ratkaista yhteistoiminnassa sovituin tavoin.

Tehyn mielestä kaikki sellainen työ, jota voidaan tehdä etänä, pitää siirtää etänä tehtäväksi. Työpaikoilla olisi kartoitettava ne työntekijät, jotka kuuluvat koronaviruksen riskiryhmään. Heidän kohdallaan tulisi ensisijaisesti löytää toimenpiteitä, jotka turvaavat terveyttä.

Olen työsuojeluvaltuutettu. Voiko työnantaja siirtää minut kliniseen työhön?

Henkilöstön edustajien, luottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen, asemasta on säädetty laissa ja sovittu virka- ja työehtosopimuksissa.

Työnantaja ei voi määrätä henkilöstön edustajaa hoitotyöhön henkilöstön edustajan vapautusaikana. Päätoimista henkilöstön edustajaa ei voi määrätä lainkaan hoitotyöhön. Toisaalta mikään ei estä sitä, että henkilöstön edustaja oman harkintansa mukaan osallistuu hoitotyöhön tai muihin työnantajan direktioon piirissä oleviin tehtäviin, jos harkitsee sen parhaaksi ja sopii asiasta työnantajan kanssa. Jokaisella on velvollisuus huolehtia siitä, ettei ryhdy sellaisiin tehtäviin, joita ei voi turvallisesti tehdä esimerkiksi sen vuoksi, että on ollut pitkään poissa hoitotyöstä.

Olen raskaana. Mitä minun pitää huomioida, jos työskentelen sosiaali- ja terveydenhuollossa tai varhaiskasvatuksessa? Voinko työskennellä normaalisti?

Jos olet raskaana, ole yhteydessä työterveyshuoltoon. Työterveyshuollossa arvioidaan koronaviruksen vaikutus raskaana olevan työntekijän työturvallisuuteen ja terveyteen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on linjannut, että raskaana olevat eivät ole koronaviruksen erityistä riskiryhmää. Tämänhetkisen tutkimustiedon valossa raskaana olevien riski saada vaikea koronavirustauti ei poikkea muiden saman ikäisten riskistä. Tutkittua tietoa asiasta on kuitenkin vielä vähän.

Koronavirusepidemian aikana asianmukainen suojautuminen terveydenhuollon yleisissä työtehtävissä ja normaaleissa potilaskontakteissa on tämänhetkisen tiedon perusteella katsottu riittäväksi varotoimenpiteeksi.

Työnantajan on huolehdittava raskaana olevan työturvallisuudesta ja suojeltava häntä tapaturmilta ja terveydellisiltä vaaroilta. Työsopimuslaissa (55/2001) säädetään, että mikäli työntekijän työtehtävät tai työolot vaarantavat hänen tai sikiön terveyden eikä työssä tai työoloissa olevaa vaaratekijää voida poistaa, työntekijä on pyrittävä raskauden ajaksi siirtämään muihin, hänen työkykynsä ja ammattitaitonsa huomioon ottaen sopiviin tehtäviin. Työterveyshuollolla on keskeinen tehtävä työhön liittyvien terveysriskien kartoittamisessa ja ennaltaehkäisyssä.

Työterveyslaitoksen mukaan henkilökohtaisten suojavälineiden käyttö raskauden aikana on usein varsin ongelmallista, eikä esimerkiksi hengityssuojainten kokoaikaista käyttöä voi suositella.

Kelan tiedotteen mukaan terveydenhuollossa ja varhaiskasvatuksessa työskentelevillä raskaana olevilla työntekijöillä voi syntyä koronaviruksen vuoksi oikeus erityisäitiysrahaan, jos korvaavaa työtä ei ole tarjolla.

Terveydenhuollossa toimivalle työntekijälle voi syntyä oikeus erityisäitiysrahaan, jos häntä ei voida siirtää muuhun työhön koronaviruspotilaiden hoitotyöstä tai jos asianmukaisten suojainten käyttö hoitotyössä ei ole mahdollista.

Varhaiskasvatuksen työntekijät työskentelevät pitkäaikaisesti samoissa tiloissa ja lähikontakteissa valikoimattoman lapsijoukon kanssa, eikä suojautumismahdollisuus ole samanlainen kuin muilla työntekijöillä. Varhaiskasvatuksen työntekijälle voi syntyä oikeus erityisäitiysrahaan, jos muuta sopivaa työtä ei ole tarjolla.

Kela voi myöntää erityisäitiysrahan, mikäli lainsäädännössä asetetut kriteerit täyttyvät. Tätä varten tarvitaan muun muassa:

- lääkärin tai terveyskeskuksen antama selvitys raskaudesta (Kelan lomake SV 75 tai SV 97) sekä
- työterveyslääkärin tai työolosuhteet tuntevan lääkärin lausunto työssä tai työolosuhteissa olevasta vaarasta sikiön kehitykselle ja raskaudelle (lomake SV 97).

Kelan internet-sivuilla on tarkemmat ohjeet erityisäitiysrahan hakemisesta. Työterveyshuollosta saat lisätietoa erityisäitiysrahasta.

Lisätiedot:

- <https://www.ttl.fi/tyoymparisto/altisteet/tyoolot-raskauden-aikana/>
- <https://www.ttl.fi/tyoymparisto/altisteet/tyoolot-raskauden-aikana/erityisaitiysvapaa-ja-erityisaitiysraha/>
- https://www.kela.fi/ajankohtaista-lapsiperheet/-/asset_publisher/I7X3vuEkReGH/content/tarttuva-tauti-on-harvoin-erityisaitiysrahan-peruste

Minut on siirretty uusiin tehtäviin, onko minulla oikeus vaatia perehdytystä?

Työnantajan vastuulla on järjestää työntekijälle riittävä perehdytys. Perehdytystä pitää antaa aina, kun siirtyy uuteen tehtävään tai tehtävät vaihtuvat.

Perehdytyksen tarkoituksena on, että uusi työntekijä saa riittävän opastuksen

- omiin tehtäviinsä
- työpaikan toimintaan

- työvälineisiin ja
- työturvallisuuteen.

Lisäksi käydään läpi työsuhteeseen liittyvät asiat, kuten työaika, koeaika, palkka ja työterveyshuolto.

Lähin esimies vastaa perehdyttämisen ja opastuksen suunnittelusta, toteuttamisesta ja valvonnasta.

Hän voi delegoida erilaisia perehdyttämiseen ja opastuksen liittyviä tehtäviä muille työntekijöille, mutta vastuu säilyy aina johdolla ja esimiehellä.

Jos koet, että perehdytyksesi ei ole riittävää, puhu siitä esimiehesi kanssa.

Kuulun riskiryhmään. Mitä minun pitää huomioida, jos työskentelen sosiaali- ja terveydenhuollossa tai varhaiskasvatuksessa?

Toistaiseksi on kertynyt vähän täsmällistä tietoa siitä, mitkä perussairaudet altistavat vakavalle koronavirustaudille. THL päivittää riskiryhmäluetteloa sitä mukaa kun tietoa kertyy. Tällä hetkellä riskiryhmiin luetaan ikääntyneiden (yli 70-vuotiaat) lisäksi henkilöt, joilla on merkittävästi keuhkojen tai sydämen toimintaa tai elimistön vastustuskykyä huonontava vakava perussairaus.

Hoitava lääkäri arvioi tarvittaessa, onko henkilön perussairaus niin vaikea, että hänellä on riski saada vakava koronavirusinfektio. Lääkäri ottaa myös kantaa siihen, pitäisikö lääkitystä muuttaa.

Työnantajan on koronavirusepidemian aikana arvioitava, onko työntekijöiden riski saada koronavirustartunta työssä kohonnut muuhun väestöön verrattuna. Riskin arvioinnissa on otettava huomioon esimerkiksi lähikontaktien määrä ja kesto sekä suojautumisen mahdollisuus. Jos riski on kohonnut, työnantajan on ryhdyttävä toimiin sen poistamiseksi. Ensisijaisena toimenpiteenä työntekijän altistumisen estämiseksi on sosiaalisten kontaktien välttäminen tai kontaktien määrän rajaaminen.

Riittävien toimenpiteiden arvioinnissa korostuu työnantajan velvollisuus yhdessä työterveyshuollon kanssa arvioida, miten riskiryhmään kuuluva työntekijä voi työskennellä turvallisesti. Jos riskiä ei voida työssä muun muassa suojaustoimenpiteillä alentaa riittävän alhaiseksi, työntekijälle on pyrittävä järjestämään muuta työtä, jossa vastaavaa tartuntariskiä ei ole.

Terveydenhuollon osalta (myös suun terveydenhuolto) on erityisesti huomioitava aerosoleja tuottavat toimenpiteet, kun työnantaja arvioi riskejä työntekijän terveydelle.

Aerosoleja tuottavissa toimenpiteitä ovat esimerkiksi liman avoin imu hengitysteistä (sisältää trakeostomian hoidon), nebulisaattorihoito, bronkoskopia, intubaatio, noninvasiivinen

ventilaatio esim. jatkuva positiivinen ilmatiepainehoito (CPAP), kaksoispaineventilaatio (BiPAP), suurivirtauksinen happihoito, resuskitaatio).

STM ohjeet riskiryhmään kuuluvien työntekijöiden osalta:

https://stm.fi/documents/1271139/21475529/Korona_riskiryhm%C3%A4t_200320_ohje_ty%C3%B6suojelu_final_FI_pohja.pdf/697c798f-3863-bc4a-4bc7-fc2b6da25a42

Minulla on flunssan oireita, joiden aiheuttajaa ei tiedetä. Kauanko minun pitää olla pois töistä tai välttää sosiaalista kanssakäymistä?

THL ohjeistaa seuraavasti (30.4.2020):

Jos sinulla on varmistettu koronavirustauti, pysytkö kotona vähintään 14 vuorokauden ajan. Jos sinulla on oireita vielä 14. Vuorokautena tai sen jälkeen, pysy kotona, kunnes olet ollut oireeton vähintään kaksi vuorokautta.

Jos sinulla ei ole varmistettua koronavirustautia, vaan lieviä flunssan oireita, kuten nuhaa, yskää, kurkkukipua ja kuumetta, ota yhteyttä työterveyshuoltoon, josta saat ohjeet työhön paluuseen.

Jos työskentelet terveydenhuollossa tai vanhustenhuollossa, sinun tulee noudattaa työnantajalta saamiasi ohjeita.

Työntekijöiden terveydentilatietojen käsittely

Terveystiedoilla tarkoitetaan tietoja, jotka kuvaavat henkilön terveydentilaa, sairautta, vammaisuutta tai hoitotoimenpiteitä.

Terveystiedot kuuluvat erityisiin henkilötietoryhmiin. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja on suojeltava erityisen tarkasti.

- Tieto siitä, että henkilö on saanut koronavirustartunnan, on terveystieto.
- Tieto siitä, että henkilö on palannut riskialueelta, ei ole terveystieto.
- Tieto siitä, että henkilö on karanteenissa (antamatta lisätietoja syystä), ei ole terveystieto.

Kaikki edellä mainitut tiedot ovat kuitenkin henkilötietoja ja niiden käsittelyyn sovelletaan tietosuojalainsäädäntöä.

Työntekijöiden henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ohella lakia yksityisyyden suojasta työelämässä (työelämän tietosuojalaki). Työelämän tietosuojalaissa on erikseen säädetty työntekijöiden henkilötietojen käsittelyä koskevasta

tarpeellisuusvaatimuksesta ja terveystietojen käsittelystä. Sovellettavaksi voivat tulla myös tartuntatautilaki ja muu työturvallisuuteen liittyvä lainsäädäntö.

Työntekijöille tiedottaminen mahdollisesta tartunnasta

Työntekijän terveystietoja saavat käsitellä vain ne henkilöt, joiden tehtäviin se kuuluu. Työnantajan on nimettävä nämä henkilöt etukäteen tai määriteltävä ne tehtävät, joihin sisältyy terveystietojen käsittelyä. Terveystietoja käsittelevät henkilöt ovat vaitiolovelvollisia.

Jos organisaation työntekijällä todetaan koronavirus, työnantaja ei saa lähtökohtaisesti nimetä kyseistä työntekijää. Työnantaja voi informoida yleisesti muita työntekijöitä tartunnasta tai mahdollisesta tartunnasta ja ohjata heitä työskentelemään kotoa käsin.

Organisaation ulkopuolelle kertominen tietyn työntekijän mahdollisesta tartunnasta

Työnantaja on vaitiolovelvollinen työntekijän terveystiedoista. Tarvittaessa työnantaja voi ilmaista yleisellä tasolla, organisaation käytänteiden mukaisesti, että työntekijä on estynyt hoitamasta työtehtäviään. Jos organisaation työntekijällä todetaan koronavirus, tai työntekijä on asetettu karanteeniin, työnantaja ei saa lähtökohtaisesti nimetä kyseistä työntekijää.

(Lähde: Tietosuojavaltuutetun toimisto)

Miten minun tulee suojautua koronavirusepidemian aikana?

(30.3.2020 viranomaisohjeiden mukaan)

Koronavirus tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun sairastunut yskii tai aivastaa. On mahdollista, että virus tarttuu myös kosketuksessa. WHO:n mukaan nykytiedolla valtaosan tartunnoista aiheuttavat oireiset henkilöt.

THL:n mukaan on mahdollista, että tartunnan saanut henkilö voi levittää virusta eteenpäin jo ennen oireiden alkamista. Tartuttavimmillaan sairastunut on silloin, kun hänellä on eniten oireita.

Sinun tulee käyttää suojaimia, jos hoidat, tutkit tai otat näytteitä asiakkailta/potilailta, joilla on hengitystieinfektion oireita, joilla epäillään koronavirustartuntaa tai joilla on todettu koronavirustartunta.

On suositeltavaa noudattaa tavanomaisia varotoimia kaikkien asiakkaiden hoidossa. THL on julkaissut ohjeet tavanomaisista varotoimista: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/infektioiden-ehkaisy-ja-torjuntaohjeita/tavanomaiset-varotoimet-ja-varotoimiluokat>

Suojautumistarve vaihtelee sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävissä. Työnantajien ohjeissa voi olla myös alueellista vaihtelua sen vuoksi, että koronavirukseen sairastuneiden määrä vaihtelee maan eri osissa. Noudata työnantajan ohjeita henkilösuojainten käytössä.

STM on ohjeistanut, että työnantajalla on mahdollisuus osoittaa henkilöstön käyttöön myös muita suojavälineitä tehtäväkohtaiseen riskiarvioon perustuen.

Sosiaali- ja terveysministeriön yleinen ohje suojautumisesta (julkaistu 24.3.2020):

Terveyden- ja sosiaalihuollon hoito- ja hoivatehtävät (esimerkiksi ensihoito, sairaalat, terveyskeskukset, pitkäaikaishoidon ja hoivan toimintayksiköt, kotisairaanhoido):

- hoidettaessa hengitystieinfektioon sairastuneita potilaita, henkilökunnan pitää käyttää kirurgista suu-nenäsuojusta ja suojakäsineitä,
- muita potilaita tai asiakkaita hoidettaessa riittää, että huolehtii hyvästä käsihygieniasta,
- kotihoidossa työskentelevien on käytettävä suu-nenäsuojusta asiakkaan suojaamiseksi mahdolliselta henkilökunnan kantamalta taudilta.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohje kotihoitoon (31.3.2020)

Kotihoidossa on käytettävä koronavirusepidemian aikana hengityssuojainta asiakkaan suojaamiseksi mahdolliselta henkilökunnan kantamalta taudilta. Terveiden ja oireettomien asiakkaiden kanssa voidaan käyttää kertakäyttöistä kirurgista suu-nenäsuojusta tai pestävää kankaista suojainta, esimerkiksi huivia. Kankaista suojainta käytetään vain kerran, ja se pestään tai hävitetään käytön jälkeen. Kankaisten suojaimien käytöstä ja desinfioinnista on annettava henkilökunnalle ohjeet. Riskiryhmiin kuuluvien vammaisten henkilöiden henkilökohtaisen avun osalta toimitaan samoin.

Hengitystieinfektioon sairastunutta potilasta hoidettaessa ja hengitystieinfektioon sairastunutta henkilökohtaisen avun saajaa avustettaessa on käytettävä kirurgista suu-nenäsuojusta, suojakäsineitä sekä suojatakia tai esiliinaa. Henkilöstön on kaikissa tilanteissa kiinnitettävä tehostetusti huomiota mahdollisen koronavirustartunnan havaitsemiseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

STM:n ohjeet kotihoitoon: https://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/sosiaali-ja-terveysministerio-ohjeistaa-kuntia-kotiin-annettavista-palveluista-koronavirustilanteessa

Työterveyslaitoksen ohjeet kotihoitoon: <https://hyvatyo.ttl.fi/koronavirus/ohje-kotihoidon-tyontekijat>

Pitkäaikaishoidon ja hoivan työntekijät (THL:n ohje)

Pitkäaikaishoidon ja -hoivan toimintayksiköissä noudata kaikkien asukkaiden hoidossa aina tavanomaisia varotoimia.

Noudata hengitystieinfektiota sairastavan asukkaan hoidossa tavanomaisten varotoimien lisäksi kosketus- ja pisaravarotoimia. Käytä seuraavia suojaimia: **kertakäyttöiset suojakäsineet, kirurginen suu-nenäsuojus ja suojalasit tai visiirillinen kirurginen suu-nenäsuojus, hihallinen suojatakki/esiliina.**

Lisätiedot: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19/koronavirustartuntojen-torjunta-pitkaaikaishoidon-ja-hoivan-toimintayksikoissa>

Sairaaloissa työskentelevät työntekijät (THL:n ohje 30.4.2020)

Jos potilaalla on akuutin hengitystieinfektion oireita (kuume, yskä ja/tai hengenahdistus) ja hänellä epäillään COVID-infektiota, potilasta hoidetaan seuraavia varotoimia ja suojaimia käyttäen:

- tavanomaiset varotoimet sekä kosketus- ja pisaravarotoimet, sairaalassa yhden hengen huone tai kohortti
 - kirurginen suu-nenäsuojus
 - jos kirurgisia suu-nenäsuojuksia ei ole saatavilla, kasvot peittävä visiiri
- suojalasit **tai** kasvot peittävä visiiri
- Suojatakki
 - jos pitkähihaista suojatakkaa ei ole, käytetään lyhythihaisen työasun päällä suojaesiliinaa
- tarvittaessa muovinen esiliina
 - jos suojatakki ei nestettä läpäisemätön tai -hylkivä
 - jos hihatonta esiliinaa käytetään suojatakin sijaan, on käsivarret desinfioitava riisumisen jälkeen
- Suojakäsineet

Varotoimet ja suojautuminen aerosoleja tuottavissa toimenpiteissä

Aerosolia tuottavia toimenpiteitä ovat

- liman avoin imu hengitysteistä (sisältää trakeostomian hoidon)
- nebulisaattorihoito
- bronkoskopia, laryngoskopia
- intubaatio, ekstubaatio
- noninvasiivinen ventilaatio (NIV) esim. jatkuva positiivinen ilmatiepainehoito (CPAP) ja kaksoispaineventilaatio (BiPAP)
- suurivirtauksinen happihoito (esim. Airvo, Optiflow)*
- resuskitaatio ennen intubaatiota
- ruumiinavaus
- ylämahasuolikanavan täyhystystutkimukset
- suu-, nenä- ja korvakirurgia, kasvokirurgia

*ei koske tavallista happimaskia tai -viiksiä

- tavanomaiset varotoimet sekä kosketus- ja pisaravarotoimet, sairaalassa yhden hengen huone tai kohortti
 - FP3- tai FFP2-hengityksensuojain
 - suojalasit **tai** kasvot peittävä visiiri
 - päähine **tai** hiussuojain (ei välttämätön)
 - nestettä läpäisemätön pitkähihainen suojatakki **tai** pitkähihainen suojatakki ja muovinen esiliina
 - suojakäsineet

Lisätiedot: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19/toimenpideohje-epailtaessa-koronaviruksen-covid-19-aiheuttamaa-infektiota>

Suun terveydenhuollossa työskentelevät (Työterveyslaitoksen ohje 20.3.2020)

THL on päivittänyt (2.9.2020) ohjetta suun terveydenhuollon yksiköille COVID-19-epidemian aikana. Ohjeista löytyy yleisiä ohjeita henkilökunnalle, hoidon tarpeen arvioinnista ja potilasohjauksesta, suojautumisesta ja vastaanoton hygieniasta. Ohjeissa on myös, mitä tulee huomioida, jos hoitaa potilasta, jolla ei epäillä COVID-19-infektiota/epäilyä tai hoidettaessa potilaita, joilla on todettu tai joilla epäillään olevan COVID-19-infektio tai jotka ovat altistuneet COVID-19-virukselle.

Lisätiedot: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19/ohje-suun-terveydenhuollon-yksikoille-covid-19-epidemian-aikana>

Työntajilla velvollisuus antaa ohjeet työpaikoilla suojainten käytöstä

Sosiaali- ja terveysministeriö korostaa, että kaikkien sosiaali- ja terveysalan toimijoiden on noudatettava annettuja kansallisia ohjeita suojainten tarkoituksenmukaisesta käytöstä. Työnantajan tulee antaa työpaikan ohjeet viranomaisien voimassa olevien ohjeiden perusteella. STM on tuonut esille, että työnantajan tulee ohjeistaa oireetonta henkilökuntaa välttämään suojavälineiden ylikäyttöä, jotta niiden saatavuus voidaan turvata.

Miten suojaudutaan vainajien käsittelyssä?

THL:n tämänhetkisen tiedon mukaan vainajan käsittely, ruumiinavausta lukuun ottamatta, on matalariskin toimintaa. Kun vainajalla on varmistettu COVID-19-infektio tai sitä epäillään, on vainajia käsittelevien henkilöiden oltava perehtyneitä tällaisten vainajien käsittelyyn.

Katso lisäohjeet täältä: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19/vainajien-kasittelyohjeet-varmistetussa-tai-epaillyssa-covid-19-infektiossa>

Miten koronavirus huomioidaan riskien arvioinnissa?

Koronaepidemia on poikkeuksellinen ja aiheuttanut nopeasti muuttuneen tilanteen sosiaali- ja terveydenhuollossa. Työnantajan on huolehdittava työturvallisuudesta myös poikkeusoloissa.

Poikkeustilanne pitää huomioida vaarojen arvioinnissa, jolla turvataan työntekijöiden terveys työssä. Työpaikoilla tulee päivittää vaarojen selvitys ja riskien arviointi koronavirusepidemia huomioiden. Työnantajan tulee laatia tarvittavat ohjeet ja menettelytavat koronatilanteeseen. Ohjeissa huomioidaan ainakin:

- Miten ehkäistään koronavirusepidemia.
- Millainen riski on saada työssä koronavirustartunta muuhun väestöön verrattuna.
- Miten toimitaan riskiryhmään kuuluvan työntekijän kanssa.
- Huomioidaan lähikontaktien määrä, kesto, todennäköisyys sille, että lähikontaktilla on koronavirustartunta.
- Minkälainen on suojautumisen mahdollisuus.
- Kuinka paljon työssä tehdään toimenpiteitä, joissa muodostuu aerosoleja.
- Työntekijöiden kuormittuminen poikkeustilanteen aikana.

Henkilökontaktien välttäminen on koronavirustilanteessa ensisijainen toimenpide, jolla estetään työntekijän altistuminen. Työnantajan on arvioitava työntekijöiden terveyden näkökulmasta, onko työpaikalle saapuminen tarpeellista. Yksi tapa välttää kontakteja on työn tekeminen etänä. Jos tämä ei ole mahdollista, on työ työpaikalla järjestettävä olosuhteiltaan sellaiseksi, että riski altistumiselle on minimoitu. Näitä toimenpiteitä voi olla mm. tehostettu siivous, hygieniaohjeet työntekijöille, pisaratartuntoja estävien suojaseinien käyttäminen, työntekijöiden ohjeistaminen korona-altistumisten välttämiseksi ja ohjeiden antaminen tilanteisiin, joissa altistumista tai sairastumista epäillään sekä erilaiset työvuorojärjestelyt. Suositeltava toimenpide on myös se, että työpaikalla ei tarpeettomasti keräännytä taukotiloihin.

Jos tartuntariski työssä on merkittävästi kohonnut, esim. työssä, jossa on jatkuvaa henkilökontaktia, on työnantajan laadittava ohjeet asianmukaisesta suojautumisesta.

(Lähde: tyosuojelu.fi)

Mikä on esimiehen vastuu poikkeusolojen aikana?

Mikäli esimies havaitsee työturvallisuutta vaarantavia asioita, joita ei voi itse poistaa tai muuttaa, hänen tulee välittömästi ilmoittaa sähköpostilla asiasta omalle esimiehelleen ja

vaatia toimenpiteitä. Jos asiaa ei korjata, esimiehen tulee välittää viesti viime kädessä ylimmälle mahdolliselle johtajalle.

Mikä on työntekijänvastuu poikkeusolojen aikana?

Työntekijän on noudatettava työnantajan toimivaltansa mukaisesti antamia määräyksiä ja ohjeita. Mikäli työntekijä havaitsee työturvallisuutta vaarantavia asioita, joita ei voi itse poistaa, hänen tulee välittömästi ilmoittaa asiasta omalle esimiehelleen.

Työntekijän on kokemuksensa, työnantajalta saamansa opetuksen ja ohjauksen sekä ammattitaitonsa mukaisesti huolehdittava työssään niin omasta kuin muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä käytettävissään olevin keinoin.

Työsuojelun yhteistoiminta koronaviruksen aikana

Työnantajan on käsiteltävä työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen liittyviä asioita työturvallisuuslain mukaisesti yhteistoiminnassa. Samalla turvataan potilaiden hoidon tarve ja hoitohenkilökunnan riittävyys.

Mikäli yhteistoiminnassa on puutteita tai työnantajalta jää työturvallisuuteen liittyviä seikkoja havaitsematta tai hoitamatta, työntekijöillä on oikeus tehdä työpaikan turvallisuutta ja terveellisyttä koskevia ehdotuksia työnantajalle ja saada niihin palaute.

Miten varmistetaan ammattihenkilöiden osaaminen terveydenhuollon yksiköissä, kun työntekijöitä siirretään toiselle osastolle tai toisiin tehtäviin?

Asiakas- ja potilasturvallisuus on varmistettava kaikissa olosuhteissa, myös poikkeusoloissa. Työnantajan tehtävä on varmistaa, että organisaatiossa on hoidon kannalta riittävästi henkilökuntaa ja että työntekijöillä on riittävä osaaminen työnsä tekemiseen. Kaikki päätökset, mukaan lukien työntekijöiden siirrot toisiin työpisteisiin/yksiköihin/tehtäviin, tulee arvioida potilasturvallisuuden näkökulmasta.

Ammattihenkilöillä tulee olla heidän tehtäviensä vaatimat riittävät tiedot, taidot ja osaaminen. Tämä varmistetaan riittävällä perehdytyksellä, jatkuvalla täydennyskoulutuksella sekä osaamisen seurannalla. Työparityöskentely kokeneen ammattihenkilön kanssa auttaa perehtyvää uusien työtehtävien opettelussa.

Osaamista voidaan varmistaa esimerkiksi kirjallisilla teoriakokeilla ja kliinisen työn näytöillä, joissa osoitetaan käytännön osaaminen kokeneen ammattihenkilön valvonnassa.

Ammattihenkilöllä on velvollisuus toimia ohjeiden mukaisesti ja saattaa työnantajan tietoon, jos hänellä ei ole tehtävien edellyttämää osaamista. Terveystieteiden ammattihenkilö tekee työtä ammattivastuullaan ja vastaa siitä, mitä tekee sekä mitä jättää tekemättä. Jos kokee, että ei hallitse jotakin työtehtävää, siitä on ilmoitettava omalle esimiehelle ja pyydyttävä perehdytystä. Jos perehdytys on puutteellista, asiasta tulisi ilmoittaa myös luottamusmiehelle tai työsuojeluvaltuutetulle.

Voiko työnantaja poiketa mitoituksesta poikkeusolojen aikana?

Sosiaali- ja terveysministeriö on korostanut, että poikkeusoloissakin on varmistettava kansalaisten välttämätön terveyden- ja sairaanhoito sekä huolenpito.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjien ja tuottajien on noudatettava lainsäädännön vaatimuksia myös poikkeusoloissa. Mahdolliset poikkeukset lakisääteisistä velvoitteista vahvistetaan asetuksilla.

Jos työnantaja tekee päätöksen tai ohjeistaa, että yksikölle asetettu henkilöstömitoitus tulee alittaa, ole yhteydessä luottamusmieheen tai työsuojeluvaltuutettuun. Neuvoja tilanteeseen voi pyytää myös Tehyn jäsenpalvelun kautta.

Jos sairastunut koronavirukseen, katsotaanko se ammattitaudiksi?

Lakisääteinen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus korvaa työn tekemiseen liittyviä työtapaturmia ja ammattitauteja. Ammattitautina korvataan sairaus, joka on todennäköisesti pääasiallisesti aiheutunut fyysisestä, kemiallisesta tai biologisesta tekijästä työssä, työntekopaikan alueella tai työhön liittyvässä koulutuksessa.

Jos työntekijällä todetaan koronaviruksen aiheuttama sairaus ja altistuminen, joka on todennäköisesti ja pääasiallisesti tullut yllä kuvatuissa olosuhteissa, viruksen aiheuttama sairaus korvataan biologisen tekijän aiheuttamana ammattitautina.

Jotta koronavirustartunta korvattaisiin ammattitautina, tartuntalähde ja -olosuhde on pystyttävä selvittämään. Altistumisen on pitänyt tapahtua työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisessa olosuhteessa:

- työnteon yhteydessä
- työtehtävästä johtuvan matkustamisen yhteydessä
- työntekopaikan alueella
- työhön liittyvässä koulutustilaisuudessa.

Koronaviruksen aiheuttaman sairauden korvaaminen ammattitautina edellyttää siis, että tartuntalähde on yksilöitävissä esimerkiksi työnteon yhteydessä tapahtuneeksi.

Ammattitautikorvaus edellyttää diagnosoitua sairautta. Pelkkä altistuminen koronavirukselle ei ole ammattitauti eikä sen perusteella saa korvauksia.

(Lähde: Tapaturmavakuutuskeskus TVK)

Työnantaja on velvoittanut ottamaan influenssarokotteen koronaan vedoten, muuten tulee lomautus, onko näin?

Influenssarokotus ei anna immuniteettia koronavirukselle, joten rokotteen ottamista ei voida perustella koronapandemiolla. Lomauttamiseen pitää olla työsopimuslainmukainen peruste (ks. UKK-lomautus).

Lisätietoja työntekijän rokotuksista esim. Influenssan osalta löydät:

<https://www.tehy.fi/fi/apua/tyosuojelu/kysymyksiä-työntekijän-rokotuksista>

Miksi työnantaja kerää käytettyjä FFP2- ja FFP3- hengityssuojaimia?

Työnantajat keräävät suojaimia tutkimusta varten.

Puolustusvoimien tutkimuslaitos (PVTUTKL) ja Teknologian Tutkimuskeskus (VTT Oy) ovat kehittäneet vetyperoksidikaasuun pohjautuva puhdistusmenetelmää hengityksensuojainten ja muiden suojavarusteiden puhdistamiseksi. Nyt on meneillään pilotti, jossa **tutkitaan** em. suojaimien puhdistusta. Hankkeessa ovat mukana muun muassa Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT, LAB-ammattikorkeakoulu sekä viranomaisista Terveystieteiden tutkimuskeskus THL, Työterveyslaitos (TTL) ja Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea.

Tähän asti pilotissa ovat olleet mukana HUS TAYS ja Eksote. Suojaimia ei kuitenkaan ole saatu kerättyä siinä laajuudessa kuin tutkijat ovat toivoneet. Suojaimien keräystä on laajennettu ESSOTE, KYS, Satasairaala Pori, TYKS VSSHP ja KSSHP.